

บัวแดง คำแถลงการณ์พรรคสังคมนิยมลาว ฉบับกรมรูปเงา

ความนำ: ภูมิหลังทางสังคม

หลังจากครบรอบสิบปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกที่ล้มเหลวลงอย่างสิ้นเชิงของรัฐบาลสังคมนิยมแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รัฐบาลลาวจึงเกิดความคิดที่จะจัดโครงการภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการกับความรู้สึกไม่พอใจต่อสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้คนที่กำลังก่อตัวขึ้น ทั้งนี้เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นปัญหาจรรยาบรรณทางเศรษฐกิจที่อาจจะนำมาสู่ปัญหาและความไม่มั่นคงทางการเมืองและเพื่อผลิตสร้างความรู้และความทรงจำชุดหนึ่งที่จะทำให้สามารถก้าวผ่านประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยทำหน้าที่ตอกย้ำความเลื่อม ความเลวร้าย ตลอดจนความพ่ายแพ้ของฝ่ายราชอาณาจักรลาว (ฝ่ายขวา) และในขณะเดียวกันก็เชิดชูวีรกรรม อุดมการณ์ ปฏิวัติ และเกียรติแห่งชัยชนะของพรรคสังคมนิยมลาว (ฝ่ายซ้าย) ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ซึ่งถูกสร้างขึ้นหลังจากลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยมได้หนึ่งทศวรรษ จึงเปรียบได้เสมือนเอกสารทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นชุดความจริงทางการเมืองของพรรคฯ และความพยายามในการผลิตสร้างความรู้/ประวัติศาสตร์ลาวในช่วงเวลาที่ผ่านมา

แม้ภาวะทางการเมืองภายในค่อนข้างสงบกว่าที่ผ่านมา แต่สถานการณ์ภายนอกกลับเริ่มไม่มีความมั่นคง ประเทศเสรีจากทั่วโลกกำลังลุกโชนตามกระแสการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของอเมริกา อำนาจของสหภาพโซเวียตผู้นำแห่งค่ายสังคมนิยมเริ่มสั่นคลอนจนท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1986 ก็จำต้องปรับเปลี่ยนมาใช้นโยบายเปเรสตรอยก้า (Perestroika) และในปีเดียวกันประเทศเวียดนามประกาศใช้นโยบายโดยโมย (Doi Moi) ซึ่งเป็นการ

ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในประเทศ สังคมนิยมให้เป็นไปในแบบทุนนิยมและผ่อนคลายทางการเมืองมากขึ้น¹ เส้นทางสู่ชัยชนะสงครามเย็นของโลกเสรีจึงเริ่มกระจ่าง ส่วนจุดจบของค่ายสังคมนิยมก็เป็นสิ่งที่กำลังจะมาถึง แน่แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อลาว ประเทศสังคมนิยมเล็กๆ อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา พรรครัฐบาลสังคมนิยมลาวก็เร่งการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมใหม่ โดยใช้ระบบสหกรณ์แบบถือกรรมสิทธิ์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงปัจจัยการผลิตทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทุนหรือที่ดินคือทรัพย์สินของรัฐ โดยไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ประชาชนมีกรรมสิทธิ์เพียงอย่างเดียวในโลกสังคมนิยมคือแรงงาน การรวมทุกอย่างเข้าสู่ศูนย์กลางผ่านระบบสหกรณ์เช่นนี้ได้ทำให้มูลค่าส่วนเกินจากการทำงานทั้งหมดกลายเป็นรายได้ของรัฐบาล ส่วนการทำงานในระบบราชการนั้นค่าตอบแทนที่รัฐบาลจ่ายให้กลับเป็น “วัตถุพันซ์” หรือส่วนแบ่งที่พรรคจัดสรรให้ (rationing) คือ เสื้อผ้าและของใช้ที่จำเป็นในครัวเรือนที่ไม่ใช่เงินทอง เมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งทศวรรษ ประชาชนลาวก็ได้เรียนรู้และรู้จักระบบใหม่นี้จนพอเข้าใจได้ว่าปัจจัยขั้นพื้นฐานในการผลิตทุกอย่างที่ได้กลายเป็นของรัฐนั้นทำให้

ประชาชนไร้สิทธิเสรีภาพในการสะสมทุนหรือกำไรที่จะนำมาสร้างความมั่งคั่งในเชิงปัจเจกได้ด้วยเหตุนี้ระบบสหกรณ์จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องด้านจากหมู่ประชาชนทั่วไป มาร์ติน สจีวิต ฟอกซ์ ได้บรรยายถึงสถานการณ์อันตึงเครียดเช่นนี้ไว้ว่า

“ประชาชนทั้งชาวไร่ชาวนาต่างหมดสิ้นกำลังใจและไร้ความสุข บางคนถึงกับทิ้งเรือกลสวนไร่นา และหันไปทำอาชีพอื่น ชายหรือฆ่าสัตว์เลี้ยงของพวกเขาอย่างลับๆ หรือไม่ก็หลบหนีไปประเทศอื่น เหล่านี้คือปัญหาที่จะสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน เพราะปัญหาดังกล่าวจะกลายเป็นอันตรายไม่ใช่เฉพาะต่อระบบเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นอันตรายต่อการเมืองด้วย”²

จากภาวะการณ์เช่นนี้จึงทำให้รัฐบาลจำต้องหยุดใช้ระบบสหกรณ์ชั่วคราว ลงในปี ค.ศ. 1979 แต่อย่างไรก็ตามความหวังที่จะปรับปรุงเศรษฐกิจกลับประสบแต่ความล้มเหลว จนกระทั่งปี ค.ศ. 1984 เศรษฐกิจลาวตกต่ำอย่างหนักจนกลายเป็นประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกที่มีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อปีเพียง 98 ดอลลาร์สหรัฐ³ และด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความไม่พอใจต่อรัฐบาลค่อยๆ สะสมขึ้นจนสามารถรับรู้ได้ทั่วไป

¹ ภูมิวิไล ศิริพลเดช, เพศภาวะและการพัฒนาในสังคมชนบทลาว (เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550), น. 35.

² มาร์ติน สจีวิต ฟอกซ์, ประวัติศาสตร์ลาว, แปลโดย จิราภรณ์ วิญญรัตน์ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราฯ, 2553), น. 370.

³ มาร์ติน สจีวิต ฟอกซ์, ประวัติศาสตร์ลาว, น. 388.

ทั้งหมดนี้คือปัญหาทั้งภายนอกและภายใน ที่ลาวกำลังเผชิญ ณ ช่วงเวลาขณะนั้น ปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชนที่กำลังนำไปสู่การตั้งคำถามว่า สังคมนิยมแห่งอุดมการณ์ใหม่นี้ดีกว่าระบอบเก่าอย่างไรในเมื่อประชาชนลาวยังต้องประสบกับความยากจนยิ่งขึ้นกว่าเดิม อันกลายเป็นโจทย์สำคัญที่พรรครัฐบาลต้องเร่งสร้างความเชื่อมั่นในระบบของตนให้คนลาวเชื่อถือโดยเร็วและต้องไม่สวนทางกับกระแสโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง เพื่อยืนหยัดอำนาจที่ได้มา และยังมีพื้นที่ยืนในแผนที่โลกอย่างเดิมต่อไป ในที่สุดทางออกเดียวที่รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ลาวตัดสินใจเลือกก็คือการก้าวเดินตามนโยบายของโซเวียตและเวียดนาม “จากการประชุมสภาผู้แทนของพรรค (Party Congress) ปี ค.ศ.1986 สภาได้ลงมติให้เริ่มยกเลิกโครงสร้างระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม”⁴ โดยให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 ปี ค.ศ. 1986-1990 เป็นการปฏิรูปเศรษฐกิจแบบใหม่ให้เศรษฐกิจเป็นไปตามกลไกของระบบตลาด ซึ่งรัฐบาลสังคมนิยมลาวประกาศยอมเปิดประเทศ เปิดโอกาสรับการเจรจากับโลกเสรียอมรับทั้งการช่วยเหลือและการลงทุนของทุกชาติ รวมทั้งยอมให้เอกชนมีสิทธิในการดำเนินธุรกิจได้ ทั้งหมดนั้นหมายถึงจุดเริ่มต้นของโลกใหม่ของลาว คือการกลายเป็นประเทศที่ยังมีระบบการเมืองแบบพรรคเดียวคือพรรคสังคมนิยม แต่มีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ก่อนจะก่อกำเนิดภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง”

พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ ศูนย์สำเนารูปเงาและวิดีโอแห่งชาติลาว (National Film Archive & Video Center) หรือ “กรมรูปเงา” ในฐานะหน่วยงานสำคัญของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่เก็บรักษาและผลิตภาพยนตร์ของชาติ โดยในปี ค.ศ.1988 กรมรูปเงาได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเวียดนามจำนวน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ ให้นำมาผลิตต้นโครงการภาพยนตร์ขึ้นเรื่องหนึ่ง เพื่อกำหนดความทรงจำใหม่ให้แก่สังคมนิยมลาว ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” จึงได้ถูกสร้างขึ้นในฐานะที่เป็นอนุสรณ์ชิ้นสุดท้ายของพรรคสังคมนิยมลาวในแบบที่รัฐและกรมรูปเงาปรารถนาจะให้สังคมนิยมก่อนการเปลี่ยนแปลง เสมือนฝากไว้ให้คนดูได้รับรู้ถึงโลกคอมมิวนิสต์ตามอุดมการณ์สังคมนิยมที่เคยเป็นมา การบรรจุภาพความทรงจำไว้ในเรื่องราวของภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” จึงเป็นการสร้างงานประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญของรัฐบาลสังคมนิยม ก่อนก้าวเดินไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ในเชิงเศรษฐกิจและการเมืองโลกที่มีอาจจะผันตามแนวทางดั้งเดิมได้อีกต่อไป ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ได้ต่อยอดวิธีการการต่อสู้ของเหล่าขบวนการแนวลาวยุคชาติ (ฝ่ายซ้าย) ผ่านภาพความเลวร้ายของระบอบเก่า (ฝ่ายขวา) เฉกเช่นเดียวกับภาพยนตร์ก่อนหน้าของฝ่ายซ้ายที่เคยสร้างมา 3 เรื่องในช่วงสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยม คือภาพยนตร์เรื่อง “20 ปีแห่งการปฏิวัติ” (Sao Pi Haeng

⁴แกรนท์ อีแวนส์, ประวัติศาสตร์สังคมนิยมประเทศลาว: ประเทศกลางแผ่นดินใหญ่เอเชียอาคเนย์, แปลโดยคุณหญิง เฮอร์มอนต์ (กรุงเทพฯ:), น. 217.

Kampatiwat, 1965) “ไซซะนะละดูแล้ง” (Sayxana Laduleng, 1970) และ “แดนแห่งอิสระ” (Daene Haeng Issara, 1970)⁵ แม้ภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องจะเป็นเพียงภาพยนตร์ขาวที่ถ่ายด้วยฟิล์ม 16 มม. ที่อาจจะเรียกว่าเป็นสารคดีขาว เนื่องจากการนำภาพมาเรียงต่อกันโดยเพิ่มดนตรีประกอบและใส่เรื่องราวของการปลุกกระดุมที่เร้าใจ ในลักษณะการโฆษณาชวนเชื่อแบบแยกมิตรแยกศัตรูกันอย่างตรงไปตรงมา โดยเป้าหมายในการโจมตีในขณะนั้นของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องนี้คือ จักรวรรดินิยมอเมริกาในฐานะผู้รุกรานเป็นหลักและกล่าวถึงพวกกบฏชายชาติที่สนับสนุนอเมริกาบ้างเป็นบางส่วน กล่าวได้ว่าภาพยนตร์ฝ่ายซ้ายชุดแรกนี้ประสบความสำเร็จในการปลุกเร้าและสร้างพลังทางอุดมการณ์ให้สมาชิกพรรคสังคมนิยมเกิดอารมณ์อีกใหม่ได้อย่างมหาศาล จนได้มาซึ่งชัยชนะในปี ค.ศ.1975 หลังจากนั้นรัฐบาลก็ได้เริ่มสร้างภาพยนตร์ขนาดยาวที่เป็นภาพยนตร์สีแบบเสียงในฟิล์มเรื่องแรกโดยใช้ฟิล์ม 35 มม. คือเรื่อง “เสียงปืนจากทุ่งไหหิน” (Siengpuan Chark Thonghai, 1983) แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้กลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะไม่ได้รับความนิยมเท่ากับภาพยนตร์จากต่างชาติ อย่างเช่น อินเดีย โซเวียต จีนและไทย ซึ่งในช่วงเวลานั้นได้หลั่งไหลเข้าสู่ลาวเป็นจำนวนมาก อันทำให้ภาพยนตร์เพื่ออุดมการณ์

ที่สร้างโดยรัฐบาลลาวคือความน่าเบื่อที่ล้าสมัยเมื่อเทียบกับภาพยนตร์เพื่ออุตสาหกรรมความบันเทิงประเทศเหล่านี้ ที่ผลิตออกมาสนองรสนิยมใหม่ในการเสพภาพยนตร์ของคนทั่วโลก ผลก็คือภาพยนตร์ “เสียงปืนแตกจากทุ่งไหหิน” ไม่ได้รับความนิยมดังที่รัฐบาลคาดหวัง จนกระทั่งถึงวาระที่พรรคสังคมนิยมมีความเห็นว่าการจะมีการสร้างภาพยนตร์ลาวกันอีกครั้ง ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” จึงได้กำเนิดขึ้นโดยฝีมือของคนลาวเอง ตั้งแต่บทประพันธ์ ผู้กำกับ และช่างภาพในการถ่ายทำ

บัวแดง: การสร้างและการนำเสนอ

ดารา กันละยา (Dara Kanlaya) เจ้าของนามปากกา “ดวงจำปา” คือผู้ประพันธ์บทภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” โดยเธอได้เขียนบทละครนี้ไว้ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 บทภาพยนตร์เรื่องนี้เดิมใช้ชื่อ “หอมกลิ่นบัวแดง” แต่เมื่อถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ก็ได้ดัดแปลงชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับตัวบทที่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นชื่อ นางเองคือ บัวแดง นอกจากนั้น ดารา กันละยา ยังเป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วยอีกหนึ่งตำแหน่ง⁶ ดารา กันละยา จบการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเซาเทิร์นประเทศอเมริกา กลับมาประกอบอาชีพครู เป็นกวี และนักเขียนไปพร้อมกัน โดยเริ่มก้าวเดินบน

⁵Bunchao Pichit, “Lao Cinema,” in *Film in Southeast Asia, Views from the Region: Essays on Film in Ten South East Asia Pacific Countries*, edited by David Hanan (Hanoi: SEAPAVAA, in Association with the Vietnam Film Institute and the National Screen and Sound Archive of Australia, 2001), pp. 83–85.

⁶Panivong Norindr, “Toward a Laotian independent Cinema?,” in *Film in Contemporary Southeast Asia: Cultural Interpretation and Social Intervention*, edited by David C. L. Lim and Hiroyuki Yamamoto (London and New York: Routledge, 2012), p. 45.

เส้นทางสายวรรณกรรมลาวตามรอยพ่อ คือ มหาสีลา วีระวงศ์ นักประวัติศาสตร์ชาตินิยมลาว คนสำคัญ⁷ ในปี ค.ศ.1979 ดารา กันละยา คือ หนึ่งในผู้ก่อตั้งวารสาร “วันนะสิน” (วรรณศิลป์) วารสารชื่อดังด้านวรรณกรรมของลาว และมีงานเขียนออกมามากมาย เช่น “ก่อนจะถึงวันนี้,” “เธอคนนั้น,” “ฟ้าปลิ้น” และ “ฮักดอกจิ้งบอมา” โดยดารา กันละยาได้รางวัลซีไรต์ประจำปี ค.ศ. 2010 จากผลงานบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บ่มีเจ้า”⁸

ผู้กำกับการแสดงภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” คือ สมอก สูดทิพน (Som Ock Southiponh) นักศึกษาลาวจากหลวงพระบางที่ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อด้านกฎหมายในประเทศเช็กโกสโลวาเกีย แต่ด้วยความหลงใหลในเสน่ห์ของศิลปะแห่งภาพยนตร์ ในปี ค.ศ. 1977 สมอก สูดทิพน ได้เลิกเรียนกฎหมายแล้วเปลี่ยนมาเดินบนเส้นทางสายภาพยนตร์ โดยการเข้าเรียนสาขาภาพยนตร์และโทรทัศน์ในสถาบันศิลปะและดนตรีมหาวิทยาลัยชาร์ลส์ (Charles) ที่กรุงปราก สาธารณรัฐเช็กโกสโลวาเกีย ในปี ค.ศ.1987 ก็สำเร็จการศึกษาด้วยการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “Country of a Million Elephants” หลังจากเรียนจบสมอก สูดทิพน กลับมาเริ่มทำงานในเวียงจันทน์ในตำแหน่งผู้อำนวยการสร้างและช่างภาพประจำสถานีโทรทัศน์แห่งรัฐ และได้ทำภาพยนตร์ให้พรรคสังคมนิยมลาวเรื่องแรกคือ

“บัวแดง” ต่อจากนั้นด้วยความใฝ่ฝันที่จะทำภาพยนตร์อิสระ จึงได้โบกมืออำลาพรรครัฐบาลไปจัดตั้งบริษัทเอกชนแห่งแรกของลาวชื่อ Lao Inter-Arts, Inc ซึ่งผลิตสื่อโทรทัศน์และสร้างภาพยนตร์สารคดี ผลงานสารคดีของสมอกเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับโลกหลายเรื่อง เช่น สารคดีชีวิตเรื่อง “Lenetene’s Spining” ได้รับรางวัลวิดีโอสารคดียอดเยี่ยมจากฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1993 และได้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ Yamagata ประเทศญี่ปุ่น ปี ค.ศ.1995 นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์สารคดีอีก 2 เรื่อง คือ “ลาว รำวง” (The Lao Lamvong) และ “กาลเวลา” (Given Time) เป็นต้น สมอก สูดทิพน ได้ใช้เวลาทั้งหมดในชีวิตกับการสร้างสรรค์ผลงานด้านสื่อและภาพยนตร์ลาวจนกระทั่งเสียชีวิต⁹ ส่วนผู้บันทึกภาพหรือตากล้องคือ ปะดิด รัตตะนะบุญยัง (Padit Rattanabunyang) ซึ่งเป็นนักเรียนทุนของศูนย์สำเนารูปเงาและวิดีโอแห่งชาติลาว (National Film Archive & Video Center) ในรุ่นแรก ๆ หลังจากจบการศึกษาและได้เข้ามาทำงานในกรมรูปเงาอยู่ในช่วงหนึ่ง ปะดิด รัตตะนะบุญยัง ก็ได้รับทุนของเวียดนามให้ไปศึกษาต่อด้านสื่อและการถ่ายทำภาพยนตร์จากประเทศอินเดีย จนจบกลับมาทำงานที่ศูนย์สำเนารูปเงาและวิดีโอแห่งชาติลาวต่อมาจนถึงปัจจุบัน¹⁰

กล่าวได้ว่าคณะผู้สร้างหลักทั้ง 3 คนเป็นคน

⁷ดูประวัติมหาสีลา วีระวงศ์ ใน “ชีวิตผู้ฆ่า มหาสีลา วีระวงศ์,” ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ 26 ฉบับที่ 10 (สิงหาคม 2548).

⁸วิภาวี จุฬามณี, “กว่าจะมีวันนี้ กวีซีไรต์ไทย-ลาว,” หนังสือพิมพ์ข่าวสดรายวัน, ฉบับ วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553.

⁹Som Ock Southiponh, “Starting an Asian Cinema: Laos Past and Present,” in the official website of the Yamagata International Film Festival, url: <http://www.yidff.jp/docbox/12/box12-3-e.html>; เข้าถึงเมื่อ 24 May 2012.

¹⁰สัมภาษณ์คุณปะดิด รัตตะนะบุญยัง, เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2555, ณ กรมรูปเงา, นครเวียงจันทน์.

ลาวรุ่นใหม่ที่ได้ออกไปเรียนรู้และเห็นประสบการณ์จากโลกภายนอกโดยตรง ตามนโยบายของพรรคสังคมนิยมที่ต้องการสร้าง “สังคมนิยม” โดยการส่งสมาชิกไปศึกษาต่ออันเป็นการสนับสนุนการศึกษาเพื่อให้กลับมาทำงานรับใช้พรรค แต่สิ่งที่คนสามคนนี้ได้ไปพบเจอมาคือโลก 3 โลกที่พวกเขาเผชิญมานั้นมีระบบการเมือง สังคม และวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แน่แน่นอนว่าสิ่งที่ได้เจอและได้เรียนรู้มาย่อมส่งผลต่ออิทธิพลทางความคิดของพวกเขาอย่างปฏิเสธไม่ได้ กล่าวคือ อเมริกาอันเป็นโลกเสรีของ তারা กั้นลายาคือประเทศที่เต็มไปด้วยได้สิทธิเสรีภาพและการเรียกร้องความเท่าเทียมของทุกคนในสังคม ส่วนสาธารณรัฐเช็กโกสโลวาเกียหนึ่งในสหภาพโซเวียตของ สมอ ก สุคติพนัน นั้นคือความยิ่งใหญ่อลังการด้านศิลปวัฒนธรรมของยุโรป โลกสังคมนิยมและอินเดียของ ปะติดิ รัตตะนะบุญยัง นั้นเป็นประเทศแห่งชนชั้นและวรรณะ แต่ก็ยังเป็นประเทศที่อุตสาหกรรมภาพยนตร์เติบโตมากที่สุดประเทศหนึ่งในช่วงเวลานั้น โดยมีเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ก้าวหน้าไม่แพ้ยุโรป การศึกษาเรื่องสื่อและการถ่ายทำภาพยนตร์ในอินเดียจึงทำให้เขาได้ทั้งฝีมือและประสบการณ์ตรงด้านภาพยนตร์ ทั้งหมดนี้คือรหัสและส่วนประกอบสร้างภาพยนตร์เรื่องบัวแดงที่ผนวกรวมยอดฝีมือชาวลาว 3 คนที่ได้รับการศึกษามีความรู้มาจาก 3 โลก และได้ร่วมกันผสมผสานแนวคิดร่วมสร้างภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ออกมาตอบใจयीให้พรรคได้อย่างน่าสนใจ

เรื่องย่อ บัวแดงเป็นชื่อนางเอกของเรื่องซึ่งนำแสดงโดย สมจิต วงงาม (Somchith Vongsam) เป็นคนรักของคำมัน วงเดือน พงสะหวັນ (Vongduan Phongsawan) ทหารฝ่ายซ้ายกลุ่มแนวลาว¹¹ ความรักของทั้งคู่ไม่ราบรื่นเพราะพ่อแม่ของบัวแดงต้องการให้แต่งงานกับ เชียงอนจัน ลูกคนรวยในหมู่บ้าน อีกทั้งยังไม่ใช่คอมมิวนิสต์แบบคำมัน วันหนึ่งทหารฝ่ายขวาเข้ากวาดล้างแนวลาวในหมู่บ้าน รวมทั้งจับกุมตัวพ่อของคำมัน ทำให้คำมันจำต้องหนีเข้าป่าไปกับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ และทำให้ต้องห่างหายจากบัวแดง แต่เธอก็ได้แอบส่งจดหมาย เครื่องใช้ และยาฝากไปให้คำมันและกลุ่มแนวลาว ในจังหวัดที่คำมันไม่อยู่นั้นทางด้านแม่และส่งพ่อเลี้ยงของเธอซึ่งเป็นหน่วยสืบราชการลับของกองทัพฝ่ายขวาก็รีบบีบบังคับให้บัวแดงแต่งงาน แต่เธอก็ได้ปฏิเสธเรื่อยมา ทำให้ส่งเริ่มไม่พอใจเธอและคอยสอดส่องดูพฤติกรรมของบัวแดงและคนในหมู่บ้านที่อาจจะสนับสนุนแนวลาว รวมทั้งคอยแอบรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ต่อกองทัพทางจดหมาย โดยที่แม่ของบัวแดงไม่รู้เลยว่าส่งมีความคิดชั่วร้ายต่อบัวแดงตลอดเวลา จนกระทั่งวันที่แนวลาวสามารถกลับเข้ามายึดพื้นที่คืนจากกองทัพลาวฝ่ายขวาได้สำเร็จ หน้ากากของส่งจึงถูกฉีกออก เพื่อหลบหนีการไล่ล่าของแนวลาวส่งจึงจับบัวแดงเป็นตัวประกัน ทำร้ายแม่และฆ่าเชียงอนจันตาย อย่างไรก็ตาม คำมันและเหล่าทหารแนวลาวก็สามารถตามไปช่วยบัวแดงไว้ได้ทัน ส่วนส่งก็ถูกยิงตาย หลัง

---

¹¹“แนวลาว” คือชื่อเรียกสมาชิกพรรคแนวลาวรักชาติ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ขบวนการปะเทดลาว” และต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1972 ได้จัดตั้งเป็น “พรรคประชาชนปฏิวัติลาว” โดยมีไกรสอน พรหมวิหานเป็นเลขาธิการพรรค

จากแนวลาวยุคชาติได้รับชนะความสงบสุขในหมู่บ้านก็กลับมาอีกครั้ง

หากพิจารณาในระดับพื้นผิว “บัวแดง” คือ ภาพยนตร์ส่งเสริมอุดมการณ์สังคมนิยมแบบธรรมดาที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมลาวผ่านหมู่บ้านชนบทเล็ก ๆ ในช่วงปี ค.ศ.1972 ซึ่งชีวิตผู้คนต้องเดือดร้อนเพราะภาวะสงครามกลางเมือง อันเป็นผลมาจากความแตกแยกทางอุดมการณ์ทางการเมือง กล่าวคือฝ่ายหนึ่งสนับสนุนราชสำนักเจ้ามหาชีวิตจากหลวงพระบาง (ฝ่ายขวา) แต่อีกฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนไปสนับสนุนอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ (ฝ่ายซ้าย) ที่ใฝ่ฝันจะได้สังคมใหม่แบบสังคมนิยม ความขัดแย้งดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชาวลาวทุกคน แม้แต่ชาวบ้านผู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็จำเป็นต้องเลือกฝ่ายเพื่อความอยู่รอด วิถีชีวิตของผู้คนจึงต้องเข้าไปพันผูกอยู่กับการเมืองเพราะความไม่เป็นธรรมอย่างป่าเถื่อนของระบบเก่าและความเพ้อฝันถึงสังคมอุดมคติของอีกกลุ่มหนึ่ง โดยภาพยนตร์เรื่องนี้พยายามเล่าผ่านเรื่องราวความรักของบัวแดงและคำมั่นที่ไม่ใช่เพียงแค่การข้ามผ่านอุปสรรคของผู้ปกครอง แต่จะต้องเติมพันด้วยชัยชนะทางอุดมการณ์แห่งชาติ ในท้ายที่สุดแล้วชัยชนะของแนวลาวยกได้นำมาซึ่งความสมหวังของทั้งคู่และความสงบสุขกลับคืนสู่สังคมลาวอีกครั้ง

ความสำเร็จในเรื่องชื่อเสียงและรางวัลทำให้กล่าวได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการสร้างความชอบธรรมให้แก่ฝ่ายพรรคสังคมนิยมและรัฐบาลในการสร้างพลังความเชื่อให้แก่คนลาวกลุ่มหนึ่งได้อย่างมหัศจรรย์ ในการสร้างความทรงจำต่อภาพความเลวร้ายของระบบเก่า ซึ่งนำเสนอผ่านภาพทหารฝ่ายขวาที่เข้าไปปฏิบัติตัวไม่ดีต่อสาว ๆ ในหมู่บ้าน

เมามาย ทะเลาะกันเอง และจับตัวคนลาวผู้บริสุทธิ์อย่างอุกอาจ อีกทั้งผ่านตัวส่ง ที่เป็นพ่อเลี้ยงของบัวแดงผู้เป็นสายลับของกองทัพ ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นตัวแทนของการเป็นคนหลอกลวงทรยศ เลวร้าย ฆ่าผู้บริสุทธิ์อย่างเขี้ยวอนจัน และรังแกผู้หญิงทั้งบัวแดงและแม่ โดยภาพทั้งหมดนี้ถือเป็นภาพตัวแทนของระบบเก่าที่เข้ามาทำลายความสงบสุขในสังคม ซึ่งเป็นความชอบธรรมของแนวลาวยุคที่จะต้องกวาดล้างคนชั่วร้ายเหล่านี้ออกไปจากประเทศชาติให้หมดสิ้น อย่างไรก็ตาม ภาพช่วงเวลาสั้น ๆ ที่ภาพยนตร์เรื่องนี้เลือกมานำเสนอกลับไม่มีการทำความเข้าใจอดีตหรือการพูดถึงอนาคตของเหตุการณ์ต่อจากนั้น เนื่องจากตลอดทั้งเรื่องเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1972 ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในชนบทลาวเท่านั้น เรื่องราวในช่วงเวลาสั้น ๆ ที่เลือกมานำเสนอได้ดำเนินไปอย่างกระชับฉับไวภายใต้บริบทของการเมืองเป็นหลัก เน้นเพียงแต่การสร้างภาพโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องความโหดร้ายป่าเถื่อนอย่างไร้มนุษยธรรมของฝ่ายตรงข้ามผ่านเหตุการณ์สมมุติเหตุการณ์หนึ่งที่ฝ่ายพรรคลาวสามารถยึดพื้นที่คืนจากกองทัพฝ่ายขวาได้สำเร็จและนำความสงบสุขของหมู่บ้านกลับคืนมา แน่ใจว่าการเล่าเรื่องเพียงแค่นี้ย่อมแสดงถึงความไม่สมเหตุสมผลอย่างมากที่ภาพยนตร์เลือกนำเสนอเพียงด้านเดียวว่าเมื่อสงครามการเมืองสงบลง ความสงบสุขของสังคมวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้น โดยจงใจกลบเกลื่อนประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจเหมือนตั้งใจให้ลืมเลือนไปจากความทรงจำชุดนี้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากบริบททางเศรษฐกิจ-สังคมการเมืองที่หล่อหลอมการกำเนิดของภาพยนตร์เรื่องนี้แล้ว ลาวในช่วงต้นทศวรรษ

1970 กำลังประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง การที่อเมริกาประสงค์จะถอนตัวออกจากสงครามอินโดจีนโดยเฉพาะการยุติให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการทหารแก่รัฐบาลราชอาณาจักรลาว เป็นผลผลักดันให้ฝ่ายขวาจำเป็นต้องเข้าร่วมก่อตั้งรัฐบาลผสม¹² ในปี ค.ศ. 1973 หลังจากอเมริกาได้ตกลงกับเวียดนามเหนือในการประชุมที่ปารีสให้มีการหยุดยิงในลาว แต่ภาวะทางเศรษฐกิจของลาวกลับเลวร้ายยิ่งขึ้นเมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันโลก อันเป็นผลทำให้สินค้าราคาแพงขึ้นหลายเท่าตัว รัฐบาลผสมจึงจำเป็นต้องลดค่าเงินกีบลงเพื่อพยุงระบบเศรษฐกิจไม่ให้ล่มสลายลง¹³ แต่ประชาชนกลับเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะค่าเงินกีบถูกลงทำให้คนลาวรู้สึกถึงความยากจนยิ่งขึ้น ความผิดพลาดและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้ถูกมองว่าเป็นผลมาจากฝ่ายขวาที่ร่วมมือกับอเมริกาในฐานะผู้ร่วมกระทำให้เศรษฐกิจลาวตกต่ำลง ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวจึงกลายเป็นช่วงเวลาที่ได้เปรียบที่สุดของฝ่ายขบวนการฝ่ายซ้าย ที่สามารถสร้างความชอบธรรมและฉวยโอกาสนี้ยึดอำนาจปิดฉากสงครามภายในอันยาวนานลงได้สำเร็จในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1975 ลาวจึงกลายเป็นประเทศสังคมนิยมนับตั้งแต่นั้นมา ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจคือปัจจัยหลักสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งในช่วงเวลาของการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” และเวลาตามท้องเรื่องของภาพยนตร์จึงเป็นช่วงเวลาแห่ง

ความเปราะบางที่เศรษฐกิจลาวตกต่ำจนถึงขั้นวิกฤต ดังนั้นเพื่อบรรเทาปัญหาความตึงเครียดทางเศรษฐกิจลง ซึ่งเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้พยายามก้าวข้ามปัญหาทางเศรษฐกิจไปนำเสนอประเด็นทางการเมืองอื่นสอดแทรกอยู่ในภาพยนตร์เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจได้อย่างแนบเนียน 2 ประเด็น กล่าวคือ

1) บทบาทผู้หญิงกับการต่อสู้เรื่องสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

ตัวเอกของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ บัวแดง ซึ่งถูกนำเสนอในฐานะที่เป็นแม่หญิงลาวชาวบ้านผู้มีรูปพรรณสัณฐานงดงามอย่างลาว เรื่องราวทั้งหมดในภาพยนตร์เรื่องนี้ถูกเล่าผ่านชีวิตของเธอ โดยพยายามสร้างให้เธอเป็นเสมือนต้นแบบของแม่หญิงลาวยุคใหม่ของโลกแบบสังคมนิยมซึ่งให้ภาพผู้หญิงในฐานะที่เป็นเพศที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนสังคม ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ได้ไม่แพ้ไปกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะบริบททางการเมืองวัฒนธรรม ในบริบททางการเมืองนั้น บัวแดงเชื่อมั่นในอุดมการณ์สังคมนิยมอย่างแน่วแน่ว่ามีเพียงทางเดียวในการปลดปล่อยประเทศชาติของเธอได้คือการปฏิวัติ นอกจากนี้เธอยังเป็นสมาชิกเพียงคนเดียวในครอบครัวที่ฝึกฝนแนวทางของอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ดึ้นรนทุกวิถีทางในชั้นขณะเธอเป็นกองหลังในการช่วยเหลือส่งข่าวสารและข่าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้แนวลา ลาว จนโดนผู้

¹²การจัดตั้งรัฐบาลผสมในปี 1973 เป็นครั้งที่ 3 ที่ประกอบด้วย ขบวนการประเทศลาวฝ่ายซ้าย ราชอาณาจักรลาวฝ่ายขวา และฝ่ายเป็นกลาง ดูใน มาร์ติน สจ๊วต ฟอเกอร์, ประวัติศาสตร์ลาว, น. 314 - 333

¹³แกรนท์ อีแวนส์, ประวัติศาสตร์สังคมนิยมประเทศลาว: ประเทศกลางแผ่นดินใหญ่เอเชียอาคเนย์, น. 157-162.

ปกครองบังคับให้แต่งงาน แม้จะถูกกดดันอย่างหนักเธอก็นิ่งเงียบเรื่อยมา จนถึงภาวะที่บัวแดงต้องเลือกด้วยโศกและวิธีการแบบภาพยนตร์ ภาพยนตร์ได้เลือกเสนอฉากตอนที่บัวแดงใช้มีดตัดสายสิญจน์ที่ผู้เฒ่าผู้แก่ผูกข้อมือบายศรีสู่ขวัญให้ทิ้งลงอย่างเด็ดเดี่ยวในบ้านของแนวลาวที่มีรูปเครื่องหมายสวัสดิกะ¹⁴

ฉากนี้ของภาพยนตร์ค่อยทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ทางอุดมการณ์กำกับแนวคิดและการกระทำของเธอ เพื่อแสดงถึงความกล้าหาญที่เด็ดเดี่ยวในการประกาศเลือกฝ่ายอย่างไม่เกรงกลัว รวมทั้งฉากที่บัวแดงประกาศออกมาว่า “เกิดมาชาติเดียวขอต้องการเสรีภาพ” ความกล้าหาญ ความมั่นคงในความรักและหัวใจอันเด็ดเดี่ยวของเธอจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ฝ่ายแนวลาวสามารถปฏิวัติโค่นล้มระบบสังคมนิยมและการครอบงำของจักรวรรดิอเมริกาประสพชัยชนะ ส่วนบริบททางวัฒนธรรมนั้นบัวแดงเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไปที่มีโลกคือบ้าน วิถีชีวิตประจำวันคืองานบ้าน ทอผ้า ทำกับข้าวปรนนิบัติพ่อแม่ผู้ปกครอง เตรียมความพร้อมไปสู่การเป็นเมียและแม่ที่ดี นอกจากนั้นเธอยังทำหน้าที่พลเมืองดีสืบทอดธรรมเนียมประเพณี แต่งตัวมิดชิดนุ่งผ้าชิ้นไม่หลงไหลในวัตถุนิยมหรือวัฒนธรรมแบบตะวันตก อีกทั้งบัวแดงยังยึดในจารีตแบบลาวดังเช่นในฉากบุญปีใหม่ลาวหรือ

วันสงกรานต์ซึ่งจะเห็นเธอเป็นผู้นำในการไปรดน้ำดำหัวลูกแก้ว แกนนางอาวุโสคนสำคัญผู้คอยสั่งสอนให้คำแนะนำแก่แนวลาวในหมู่บ้าน เป็นต้น

▲ ฉากตอนที่บัวแดงใช้มีดตัดสายสิญจน์, ภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง,” นาทีที่ 1.06.07

กล่าวได้ว่าภาพของบัวแดงทั้งหมดนี้ได้ถูกนำเสนออย่างวิเศษตรึงผู้ดูอยู่เบื้องหลังชัยชนะของสงครามทางอุดมการณ์ของพรรคสังคมนิยมลาว แต่ในขณะเดียวกันภาพยนตร์ก็ให้ภาพบัวแดงในฐานะของผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ ไม่ว่าจะผู้สร้างจะเจตนานำเสนอภาพแม่หญิงลาวในลักษณะแบบนั้นหรือไม่ก็ตาม ภาพยนตร์เรื่องนี้ตั้งแต่ต้นจนจบได้ทำให้บัวแดงตกอยู่ในฐานะของผู้หญิงที่ถูกกระทำทั้งทางร่างกายและจิตใจจากผู้ชาย

¹⁴ เครื่องหมายสวัสดิกะหรือสวัสดิกะ คือ รูปกากบาทปลายหักอันเป็นสัญลักษณ์ของพรคนาศี แต่ในความเป็นจริงแล้ว สัญลักษณ์นี้คือเครื่องหมายแห่งพลวัตร การเคลื่อนไหว ความไม่หยุดนิ่ง และความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสำหรับบางสังคมยังใช้เครื่องหมายนี้ในฐานะเครื่องหมายแห่งการหลอเลี้ยงสรรพชีวิต ดูในเว็บไซต์ [siam-ganesha.com](http://www.siamganesha.com), url: <http://www.siamganesha.com/sawastika.html>; เข้าถึงข้อมูลวันที่ 7 มกราคม 2012.

อย่างส่งผู้เป็นพ่อเลี้ยงที่คอยแอบมองตลอดเวลา ทั้งในฉากตอนอาบน้ำซึ่งภาพยนตร์ตั้งใจใช้กล้องแทนสายตาของส่งในการสอดส่องมองดูบัวแดงในทุกๆ อิริยาบถที่เธอเคลื่อนไหวในผ้ากระโจมอกเปียกน้ำอย่างเจตนา และฉากที่ส่งแอบเข้าไปลวนลามเธอถึงในห้องนอน แม้ภาพยนตร์จะไม่ให้คำตอบที่กระจ่างว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นกับเธอโดยทิ้งไว้ให้คนดูจินตนาการเอง จนสุดท้ายก็มีฉากบัวแดงแต่งตัวใส่เสื้อชั้นในเพียงตัวเดียวกับผ้าชั้นในขณะมองจ้องมองตัวเองในกระจก เป็นความเจตนาของภาพยนตร์อีกครั้งที่นำเสนอสัดส่วนของเรือนร่าง คำถามคือทั้งหมดนี้ภาพยนตร์พยายามจะสื่ออะไร? รวมทั้งการบังคับจิตใจให้แต่งงานกับคนที่เธอไม่รัก ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่ผู้หญิงชื่อบัวแดงต้องเผชิญ แม้เธอไม่เคยยินยอม พยายามต่อสู้ต่อต้านและขัดขืนก็ตาม แต่ด้วยกรอบคิดของสังคมแบบจารีตที่พ่อเป็นใหญ่ในครอบครัวและกรอบคิดของสังคมในระบบเก่าที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิหรืออำนาจพอในการต่อรอง บัวแดงจึงต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม ไม่มีพลังพอที่จะต่อสู้ได้ด้วยตัวเอง แม้จะพยายามขัดขืนแล้วก็ตาม ดังนั้นชัยชนะของแนวลาวจึงหมายถึงการพังทลายลงของกรอบคิดแบบเก่า อันเป็นการช่วยปลดปล่อยชีวิตอิสระภาพของผู้หญิงลาวอย่างบัวแดง

ภาพของแม่หญิงลาวที่ถูกเสนอผ่านตัวละครชื่อบัวแดงทั้งหมดนั้นจึงเป็นภาพแม่หญิงลาวในแบบฉบับของโลกสังคมนิยมตามกรอบคิดของพรรคสังคมนิยม ที่ดูเหมือนจะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชายทุกประการ ตามนโยบาย

ของพรรคที่ได้ประกาศอย่างชัดเจนในการประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ 1 ปี ค.ศ.1975 โดยประธานประเทศ ไกรสอน พรหมวิหาร ได้กล่าวไว้ว่า “แม่หญิงลาวต่างต้องตกอยู่ภายใต้การกดขี่ข่มเหงมาอย่างยาวนานในระบบศักดินาและระบบล่าเมืองขึ้น แต่เมื่อมีการต่อสู้เพื่อการปฏิวัติแห่งชาติ ผู้หญิงได้มีบทบาทใหญ่หลวงในการสร้างหน้าประวัติศาสตร์ให้สว่างไสว”¹⁵ ถ้อยถ้อยดังกล่าวนี้ต่อมาได้กลายเป็นนโยบายสำคัญของพรรคสังคมนิยมในการปลดปล่อยผู้หญิงลาวจากความไม่เท่าเทียมกันในสังคมระหว่างหญิงชายอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นเป็นครั้งแรกในฐานะนโยบายแห่งชาติที่ได้รับการสานต่อมาถึงจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้ภาพยนตร์เรื่องนี้จะพยายามเล่าประวัติศาสตร์ลาวฉบับพรรคสังคมนิยม ผ่านบทบาทของผู้หญิงให้ดูเหมือนราวกับว่าพรรคฯตระหนักและให้ความสำคัญกับผู้หญิงเป็นหลัก แต่บทบาทของบัวแดงที่ถูกเสนอในภาพยนตร์กลับตอกย้ำภาพแม่หญิงลาวผู้ถูกกระทำทั้งจากส่งในฐานะผู้ชายในระบบเก่าฝ่ายขวา และจากโลกภายนอกในฐานะผู้ชมภาพยนตร์ ซึ่งก็ได้กระทำการอันลวนลามเธอผ่านสายตาแบบผู้ชายที่มองผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ โดยมีโอกาสจะขัดขืนหรือต่อสู้เพื่อปลดปล่อยอิสระภาพตัวเอง ดังนั้นแม้บัวแดงจะมีความคิด มีอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นเพียงใดก็ตาม แต่เธอคือผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า จึงทำได้เพียงอดทนรอให้เรื่องราวจบลงในวันที่ย่ำแย่และแนวลาวกลับมาคืนอิสระภาพให้แก่เธอ จึงกล่าวได้ว่า

¹⁵ มะยูรี เห่ง้าสิวัตน์, ผู้หญิงลาวในอดีตรและปัจจุบัน [ผู้หญิงลาวในอดีตและปัจจุบัน], พิมพ์ครั้งที่ 2 (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์รัฐวิสาหกิจแห่ง ส.ป.ป. ลาว, 1995), น. 77.

ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สมบูรณ
 แบบของพรรคสังคมนิยมลาว ในการจัดการกับ
 กระแสสตรีนิยมให้แม่หญิงลาวยินยอม
 สวามิภักดิ์อยู่ได้อ่านาจนแต่โดยดี โดยการสร้าง
 วาทกรรมเรื่องการปลดปล่อยแม่หญิงลาวจาก
 ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ทั้งส่งเสริม
 สิทธิและเสรีภาพแม่หญิงลาวมากขึ้นกว่าระบบ
 เก่าที่ผ่านมา แต่กล่าวให้ถึงที่สุดแล้วบทบาท
 และสิทธิสตรีที่แม่หญิงลาวก็ยังอยู่ภายในกรอบ
 มติความเห็นชอบจากพรรคฯ ดังนั้นในโลก
 ความเป็นจริงของระบบสังคมนิยมลาวแล้ว แม่
 หญิงลาวจะมีบทบาทและตัวตนอยู่บ้างทาง
 สังคมวัฒนธรรม แต่ก็ยังไม่ของค์ประธานหลัก
 ในการกำหนดบทบาทและสิทธิสตรีเองได้ตามอิสระ

กล่าวคือกระแสความคิดเรื่องผู้หญิงได้ก่อ
 ตัวขึ้นในลาวตั้งแต่ช่วงในปลายทศวรรษ 1960
 เมื่อสมาคมแม่หญิงลาวเริ่มก่อตัวขึ้นโดยเหล่า
 ภรรยาของผู้นำลาวและได้เริ่มออกมาดำเนินการ
 เคลื่อนไหวในส่วนของปัญหาและบทบาทของ
 สตรี จนกระทั่งในปี ค.ศ.1972 พวกเธอก็ได้ร่วม
 กันก่อตั้งนิตยสาร “นาง” อันเป็นนิตยสารสตรี
 ฉบับแรกที่ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีเจ้านางคำม้าว
 และเจ้านางเพชรราช เป็นบรรณาธิการ อันถือ
 เป็นการขานรับต่อแนวโน้มนานาชาติที่กำลังให้
 ความสำคัญต่อสิทธิสตรี¹⁶ การที่มีชนชั้นนำเป็น
 หัวหอกในการผลักดันทำให้กระแสของสตรีใน
 ลาวเริ่มแพร่หลายและถูกให้ความสำคัญมากขึ้น
 หลังปี ค.ศ 1975 บทบาทและสิทธิสตรีการเป็น
 ประเด็นใหญ่ระดับประเทศที่รัฐบาลต้อง
 พยายามเข้าไปจัดการ โดยให้การสนับสนุนและ
 ส่งเสริมเรื่อยมาจนถึงปี ค.ศ. 1984 สมาคมแม่หญิง

ลาวเติบโตกลายเป็น “สมาพันธ์แม่หญิงลาว” ใน
 การประชุมใหญ่ครั้งที่ 1 ลงมติที่ประชุมยอมรับ
 มตินโยบายแห่งชาติ เรื่อง 3 ดี คือ พลเมืองดี
 ภรรยาที่ดี และ แม่ที่ดี ภายใต้การรับใช้ชาติตาม
 แนวทางของพรรค¹⁷ อันหมายถึงการยอมให้
 ผู้ชายเป็นฝ่ายครอบงำต่อไป การปลดปล่อยผู้
 หญิงของระบบสังคมนิยมจึงไม่ใช่การยอมให้มี
 การเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคน แต่เป็น
 เพียงการสร้างภาพลักษณ์และบทบาทใหม่ให้ผู้

▲ ฉากที่บัวแดงอาบน้ำและแต่งตัวโดยมีแต่เสื้อ
 ชั้นในภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง,”
 นาทีที่ 0.46.02 และ นาทีที่ 1.06.51

¹⁶แกรนท์ อีแวนส์, ประวัติศาสตร์สังเขปประเทศลาว: ประเทศกลางแผ่นดินใหญ่เอเชียอาคเนย์, น. 162.

¹⁷มะยูรี เหง้าสีวัตน์, ผู้หญิงลาวในอดีตรและปัจจุบัน, น. 83-85.

หญิงยินยอม “นอบน้อม” อยู่ใต้อำนาจอย่าง
สมัครใจ

แม้อุดมการณ์ของขบวนการฝ่ายซ้ายจะส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงเรื่อยมาตั้งแต่อดีต แต่ก็มีการเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมแต่ละช่วงเวลา ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ กล่าวคือภาพยนตร์ฝ่ายซ้ายทุกเรื่องที่ได้ยกตัวอย่างมาในตอนต้นนั้นไม่มีเรื่องใดเลยที่ไม่พูดถึงบทบาทของสตรี แต่เนื่องจาก ณ ขณะนั้นลาวอยู่ในบริบทของการทำสงคราม บทบาทของแม่หญิงลาวที่ถูกนำเสนอจึงเป็นเรื่องการเมืองโดยแม่หญิงลาวมีหน้าที่ให้การสนับสนุนผู้ชายไปทำสงครามเพื่อสร้างสังคมในอุดมคติปฏิวัติ พวกเขาจะทำหน้าที่แทนผู้ชายได้ทุกอย่างโดยไม่ได้อย่าไปกว่ากัน กล่าวคือทั้งเฝ้าฐานที่มั่น ผลิตเสบียง ส่งเสบียง อีกทั้งยังเลี้ยงดูลูกและดูแลบ้าน ต่อมาเมื่อบริบทของสังคมลาวเปลี่ยนเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการพัฒนา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม บทบาทของแม่หญิงลาวก็ได้เปลี่ยนไปเป็นทูตวัฒนธรรม โดยนำเสนอผ่านภาพแม่หญิงลาวหรือเด็กหญิงน้อยชาวลาวนุ่งซิ่นพาดผ้าเฉียงป่าดักบাত্র อันเป็นภาพที่ถูกผลิตซ้ำออกมาจำนวนมากอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน จนภาพแม่หญิงลาวเหล่านั้นกลายเป็นภาพตัวแทนของความเป็นลาวที่ถูกตรึงไว้ในระบบความนึกคิดของคนทั่วโลก

แม่หญิงลาวผู้สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมผ่านการแต่งตัวและการดำเนินชีวิตของผู้หญิงลาว ภายใต้ความเชื่อในพระพุทธศาสนา จึงเป็นบทบาทใหม่ที่พรรคสังคมนิยมลาวหยิบยกขึ้นมา กัดทับบทบาททางการเมือง ในระบบสังคมนิยมลาวนั้นถึงแม้จะเห็นได้ชัดว่าผู้หญิงจะได้รับการตระหนักและยอมรับในสิทธิและเสรีภาพที่เท่า

เทียมกับผู้ชายมากขึ้นกว่าในระบบเก่าที่ผ่านมา แต่นั่นก็ยังไม่ใช่เป็นการยอมรับหรือการปลดปล่อยผู้หญิงอย่างแท้จริง เพราะในโลกของสังคมนิยมแม้จะคำนึงถึงบทบาทสตรีหรืออุดมการณ์สตรีนิยม แต่อุดมการณ์แห่งพรรคย่อมต้องมาก่อนเป็นอันดับแรก ดังนั้นหากกล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว นโยบายของพรรคต่อการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในระบบสังคมนิยมก็คือ การสร้างบทบาทแม่หญิงลาวให้แปรเปลี่ยนไปตามบริบทของการเมือง กล่าวคือเมื่ออยู่ในช่วงสงคราม ภาพของพวกเธอคือวีรสตรีที่กล้าหาญซึ่งเป็นกองหนุนช่วยทำสงครามอย่างเข้มแข็ง แต่พอผ่านพ้นช่วงเวลาแห่งสงครามมาแล้ว ภาพใหม่ของพวกเธอคือภรรยาและแม่ที่ดี รวมทั้งการเป็นพลเมืองดีภายใต้ระบบสังคมโดยเฉพะาบทบาทในการนิยมสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม อันหมายถึงการกีดกันผู้หญิงออกจากบทบาททางการเมืองอย่างสิ้นเชิงทว่าอย่างอ่อนโยนและแนบเนียน

2) การต่อต้านวัฒนธรรมตกลิ่งแปลกปลอมในโลกสังคมนิยมลาว

การต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ถูกสอดแทรกไว้ได้อย่างแนบเนียนในภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” แม้ว่าบริบทของสังคมลาวในช่วงกลางทศวรรษ 1980 ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ถูกสร้างขึ้นจะเป็นเวลาที่ลาวเปิดประเทศยอมรับเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของอเมริกาและการเข้ามาของนานาชาติแล้ว แต่เนื่องจากบทบาทยนตร์เรื่องนี้ได้ถูกเขียนขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1960 อันเป็นเวลาที่กระแสต่อต้านอเมริกาในลาวกำลังดำเนินไปอย่างเผ็ดร้อนเรื่อยมาจนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์ลาวได้

▲ ภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “สบายดีหลวงพระบาง” ซึ่งเป็นภาพยนตร์ลาวไทยเรื่องแรก สร้างโดยบริษัทลาวอาร์ตมีเดียร่วมกับผู้กำกับไทย ศักดิ์ชาย ดินาน รือฟีนอุตสาหกรรม ภาพยนตร์ของลาวที่เจียบไปนานถึง 3 ทศวรรษ ภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉายทั้งในไทย และลาว เมื่อ ปี 2008 ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จนทำให้มีการสร้าง “สบายดี หลวงพระบาง 2: ไม่มีคำตอบจากปากเซ” ในปี 2010 และ “สบายดีวันวิวิธ” ในปี 2011 โดยภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องกลายเป็นหนังไตรภาคที่นำเสนอภาพความเป็นลาว ทั้งสภาพ สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ผ่านเรื่องราวความรักระหว่งแม่หญิงลาวกับหนุ่มไทย ต่อมาภาพแม่หญิงลาวนุ่งซิ่นและในขณะที่ทำบุญตักบาตรของ ภาพยนตร์ชุดนี้ ได้กลายเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการต่อย้ำว่าททกรรมความเป็นแม่หญิงลาวของพรรคสังคมนิยมให้ไปไกลและเป็นที่ยอมรับที่ประจักษ์ลึกลงกว่ากลไกลต่าง ๆ ของ รัฐที่เคยได้กระทำมา

รับชัยชนะ ทำให้ลาวเปลี่ยนระบบการปกครอง กลายเป็นประเทศสังคมนิยม ภายใต้การควบคุม อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จของพรรคสังคมนิยม สิ่ง จำเป็นเร่งด่วนเพื่อให้ลาวเดินไปตามแนวทาง ของสังคมนิยมใหม่อย่างเข้มงวดคือการปฏิรูป สังคม โดยเฉพาะการปฏิรูปทางวัฒนธรรม เพื่อ ขจัดวัฒนธรรมต่างชาติที่ถูกมองว่าเข้ามาทำให้ วัฒนธรรมลาวแปดเปื้อนให้หมดไป รัฐบาล

สังคมนิยมเริ่มปฏิบัติการสั่งปิดห้องสมุดของ สำนักข่าวสารอเมริกัน ถอดถอนหนังสือพิมพ์ ภาษาอังกฤษทั้งหมดไม่ว่าจะเกี่ยวกับเรื่องอะไร ออกจากชั้นวางหนังสือ และยังไปกว่านั้นยังห้าม มีการเรียนการสอนเพลงและการเต้นรำแบบ อเมริกาที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติดงโดก (Dong Dok) ตลอดจนวัฒนธรรมการแต่งตัว ทรงผม แบบสมัย ใหม่ และการแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผย

▲ ภาพบัวแดงใส่ชุดผ้าขึ้นพาดป่าด้วยผ้าลาวตักบาตรพระ,
ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง,” นาทีที่ 0.18.58 และนาทีที่ 0.19.01

เป็นสิ่งที่ถูกประณามและห้ามปราม¹⁸

การกลับไปตอกย้ำภาพการต่อต้านวัฒนธรรมอเมริกาอีกครั้งในภาพยนตร์เรื่องนี้ในด้านหนึ่งจึงเป็นเหมือนเจตนาจะบอกให้รู้ว่าถึงแม้ตอนนี้ลาวจะยอมรับเรื่องเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแล้ว แต่เชื่อว่าจะต้องยอมรับเรื่องวัฒนธรรมตะวันตกเอามาด้วย นโยบายส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรมอันดีงามของลาวก็ยังคงดำเนินไปอย่างเข้มข้น ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อและเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงภาพของการต่อต้านอย่างชัดเจน โดยการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่ของชนบทกับสังคมเมือง ดังในฉากเมืองเวียงจันทน์ในภาพยนตร์เรื่องนี้ได้กำหนดให้เป็นสถานที่ภายใต้การยึด

ครองของพวกเขาฝ่ายราชอาณาจักรลาว วัฒนธรรมแบบอเมริกาของพวกเขาฝ่ายขวาในสังคมเมืองเหล่านี้จึงมีแต่ความหรรษา การทำตัวฟุ่มเฟือย สังสรรค์ มัวเมาตามไนต์คลับตามบาร์ ทั้งหญิงสาวเมืองแต่งตัวและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนคนจนในเวียงจันทน์ก็ต้องอยู่อย่างขอกทาน คอยรับใช้ฝรั่งเยี่ยงทาส ภาพรสนิยมตามวัฒนธรรมตะวันตกเหล่านี้ถูกนำเสนอในฐานะความเสื่อมทางวัฒนธรรมของพวกเขาฝ่ายขวาที่ไม่ควรมีอยู่ในโลกของสังคมนิยม โดยภาพยนตร์ได้แสดงการต่อต้านผ่านฉากที่ส่งซื้อเครื่องสำอางจากเวียงจันทน์มาฝากบัวแดง แต่เธอกลับปฏิเสธไม่ยอมรับ พร้อมกลับบอกว่าไม่ต้องการของพวกเขา เพราะไม่มีความจำเป็นสำหรับชีวิตเธอ อันเป็นฉากประกาศตัวของบัวแดงในฐานะแม่

¹⁸มาร์ติน สจ๊วต ฟอกซ์, ประวัติศาสตร์ลาว, น. 354.

หญิงลาวชาวบ้านที่เชื่อในอุดมการณ์สังคมนิยม ปฏิเสธวัฒนธรรมตะวันตกและต่อต้านระบบทุนนิยมอย่างไม่ประนีประนอม

การที่ภาพยนตร์พยายามให้ภาพของการปฏิเสธและต่อต้านทุนนิยมหรือวัฒนธรรมตะวันตกอย่างแนบเนียน แต่ในโลกของลาวจริงๆ ในช่วงเวลานั้นและในตัวของภาพยนตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจในเวียงจันทน์กำลังเติบโตเป็นอย่างมาก วัฒนธรรมตะวันตก ทั้งการแต่งตัว การฟังเพลง ตลอดจนวิถีในการดำเนินชีวิตแบบสังคมนิยมกำลังไหลเข้ามากลบกลืนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม หลังจากฝ่ายซ้ายสามารถยึดอำนาจได้สำเร็จ การกำจัดวัฒนธรรมแปลกปลอมของตะวันตกซึ่งกลายเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องกวาดล้างและบีบบังคับให้ประชาชนทำตาม ทั้งเรื่องการเมืองที่ต้องเข้ารับการอบรมสั่งสอน และเรื่องวัฒนธรรมที่ต้องกวาดล้างอารยธรรมตะวันตกเหล่านั้นให้หมดสิ้นไป ซึ่งแน่นอนว่าย่อมเป็นไปได้ที่จะกำจัดหมดไปอย่างสิ้นซาก แต่กลับกลายเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้คนที่พรรคคอมมิวนิสต์จัดการกับวิถีชีวิตของผู้คน เหมือนละเลยปัญหาทางเศรษฐกิจที่กำลังจะล่มสลายลง เศรษฐกิจแบบใหม่ของสังคมนิยมซึ่งกลายเป็นเรื่องเพื่อฝัน ไม่ได้ตอบใจยุทธการมีกินมีใช้อย่างเท่าเทียมกันของคนทุกคนในสังคม และเป็นเพียงอุดมคติที่เริ่มไม่มีวิ้วว่าจะทำให้คนลาวเป็นสุขได้จริง เพราะความยากจนยิ่งเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยความมั่งคั่งยังคงกระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะแวดวงเครือข่ายของรัฐบาลและกลุ่มผู้นำ ในขณะที่ทั่วโลกเริ่มวิจารณ์และต่อต้านคอมมิวนิสต์กันอย่างเผ็ดร้อนตามแกนนำ

อเมริกา จนในที่สุดรัฐบาลลาวและพรรคคอมมิวนิสต์ก็จำต้องปฏิรูปเศรษฐกิจครั้งใหญ่ตามแบบทุนนิยมอเมริกา ก่อนก้าวเข้าสู่ทศวรรษ 1990 พร้อมกับลาวได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” ออกฉายหลายประเทศทั่วโลก

ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” จึงถือเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกและเรื่องสุดท้ายของภาพยนตร์ฝ่ายซ้ายที่ลงตัวสมบูรณ์แบบที่สดนับตั้งแต่มีการสร้างภาพยนตร์ของพรรคฯมา ทั้งยังได้รับประกันคุณภาพจากรางวัลนานาชาติหลายครั้งด้วยกัน คือ ปี ค.ศ. 1989 จากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติกรุงมอสโก, ปี ค.ศ. 1994 ญีปุ่น ไทย และ ฮาวาย, ปี ค.ศ. 1997 กัมพูชา และปี ค.ศ. 1998 จากเวียดนาม¹⁹ หลังจากนั้นเป็นต้นมา การสร้างภาพยนตร์โดยพรรคฯก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการมอบอำนาจให้ทางกรมรูปเงาเป็นผู้ดำเนินการจัดสร้างตามวาระโอกาสสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นเพียงภาพยนตร์ข่าว ส่วนภาพยนตร์ขนาดยาวนั้นก็ยังคงมีอยู่บ้าง เช่นปีหนึ่งอาจจะมียกหนึ่งเรื่องหรือบางปีก็จำเป็นต้องว่างเว้น เพราะได้รับงบประมาณจำกัดจากรัฐบาลซึ่งสามารถจัดสรรงบประมาณให้ได้เพียงปีละห้าล้านกีบต่อภาพยนตร์หนึ่งเรื่องเท่านั้น ผลงานที่ออกมาจึงมีคุณภาพค่อนข้างต่ำตามต้นทุน อีกทั้งเรื่องราวที่น่าเสนอยังจะต้องออกมาในแนวเดียวกันทั้งหมด คือเรื่องราวของการทำคุณงามความดีและให้แง่คิดหรือคติสอนใจ จนอาจจะกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ได้กลายเป็นสื่อเพื่อการศึกษาในการอบรมสั่งสอนคนลาวให้อยู่ในคุณงามความดีตามแนวทางของพรรคฯ โดยภาพยนตร์เหล่านี้จะถูกนำไปถ่ายทอดทางช่อง

¹⁹Bunchao Phichit, “Lao Cinema,” pp. 89–90.

▲
ฉากการสังสรรค์ตามบาร์และไนต์คลับในเวียงจันทน์, ภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง,”
นาทิตี 0.15.34 และ นาทิตี 0.18.03

โทรทัศน์ของรัฐบาลและจัดฉายให้ประชาชนชมตามวาระโอกาสสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น

สรุป

กล่าวได้ว่า ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” คืองานชิ้นเอกของวงการภาพยนตร์ฝ่ายซ้ายที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ลาว ทั้งในแง่ของความเป็นศิลปะ ภาพยนตร์ที่สามารถตรึงคนดูไว้ได้ด้วยความบันเทิง และในแง่มุมมองการเมืองที่สามารถสอดใส่และส่งต่ออุดมการณ์ระดับลึกเชิงนโยบายได้อย่างแนบเนียน ทั้งเรื่องการโจมตีฝ่ายขวา การต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตก และการพูดถึงสิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายหรือบทบาทสตรีเท่าที่ควรจะมี

โดยทั้งหมดนี้คือการตอกย้ำอุดมการณ์แห่งพรรคสังคมนิยมในยุคใหม่ที่มีอาจกระทำได้อย่างใจแจ้งในโลกของความเป็นจริงของลาวที่กำลังเปลี่ยนไป แต่โลกเสมือนจริงของภาพยนตร์ “บัวแดง” กลายเป็นพื้นที่ของการแสดงภาพสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในอุดมคติที่ต้องการได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งตัวบทภาพยนตร์ ตัวนักแสดง และภาพที่ถ่ายทอดออกมา ล้วนทำให้ “บัวแดง” กลายเป็นเอกสารชิ้นหนึ่งในประวัติศาสตร์ลาวที่พรรคสังคมนิยมลาวสามารถตรึงจุดยืนทางความคิดไว้ในความทรงจำของผู้คนได้อย่างทรงพลัง อีกทั้งยังกลายเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะทางอุดมการณ์และแนวทางสังคมนิยมอันบริสุทธิ์ที่เคยวาดฝันไว้แต่ก้าวเดินมาได้ครึ่งเพียงครึ่งทาง *ป๋วย อึ๊ง..*